

Hội thảo trực tuyến về dân chủ cho Việt Nam VOA

Cơ hội nào cho Việt Nam chuyển đổi dân chủ? RFA

08/12/2021

Ông Phạm Văn Oanh (trên, bên trái), điều phối viên Linh Nguyễn, ông Phan Thông Hưng (dưới, bên trái), và ông Nguyễn Quang Nhất Thiện, tại cuộc hội thảo trực tuyến tối ngày 7/12/2021.

Một hội thảo trực tuyến về dân chủ toàn cầu hôm 7/12 với sự tham gia của các chuyên gia gốc Việt nhằm đóng góp ý tưởng cho Hội nghị Thượng đỉnh Dân chủ do Hoa Kỳ đăng cai tổ chức vào cuối tuần này.

Hội thảo có tên “Dân chủ cho Việt Nam: Trở ngại và Cơ hội” được trình bày bằng tiếng Anh, nằm trong chuỗi một diễn đàn quốc tế trực tuyến kéo dài 24 giờ, với tên gọi Liên minh Toàn cầu vì Dân chủ, thông qua sự điều phối triệu tập của Viện Quốc tế về Dân chủ và Hỗ trợ Bầu cử, còn gọi là IDEA International.

Mục đích của diễn đàn Liên minh Toàn cầu vì Dân chủ là “kích hoạt một cuộc trò chuyện toàn cầu về dân chủ”. Các vấn đề được trình bày sẽ được gửi đến Hội nghị Thượng đỉnh Dân chủ do Hoa Kỳ chủ trì từ ngày 9-10/12, theo IDEA International, một tổ chức liên chính phủ, chuyên hỗ trợ các quốc gia trên toàn cầu xây dựng một nền dân chủ bền vững.

Bốn đề tài được thảo luận có liên quan đến Việt Nam bao gồm: Khuôn khổ Hiến pháp cho Tương lai Dân chủ; Tiếng nói của nhân dân: Trưng cầu dân ý về Biển Đông; Liên minh của một thế giới: Tố cáo tội ác diệt chủng của nước láng giềng; Bảo đảm của một quốc gia: Quyền con người để đảm bảo và bảo vệ nền dân chủ

Chủ đề cuộc hội thảo. Photo globaldemocracycoalition.org

Trao đổi với VOA, Tiến sĩ Nguyễn Quang Nhất Thiên, Chủ tịch Viện Việt Nam Dân chủ, hiện là giáo sư trường Cao đẳng Dịch vụ công thuộc Đại học Houston-Downtown, nêu tóm lược bài phát biểu của ông tại hội thảo:

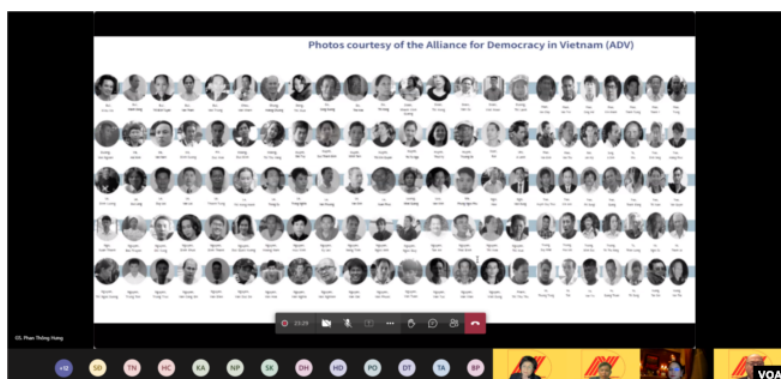
“Hiến pháp Việt Nam, trên de Jure (trên lý thuyết, giấy tờ), người dân có quyền bầu cử, tự do ngôn luận, tín ngưỡng, nhưng trên de Facto (trên thực tế, thực hành) theo nghiên

cứu của tôi thì thật sự không cho người dân có tiếng nói. Về tự ngôn ngôn luận và tự tập, Chương 25 có nói, nhưng thực tế trong các cuộc biểu tình vừa qua, cả 100 người đã bị đưa vào tù, trong đó có Will Nguyễn từ Mỹ, bị đánh trọng thương vào đầu và sau đó bị tống xuất về Mỹ.

“Những gì de Jure họ nói trên giấy tờ rất hay nhưng những gì họ thực hành thì hoàn toàn ngược lại với hiến pháp của họ.”

“Hai năm về trước chúng tôi đã soạn một mô hình hiến pháp cho một Việt Nam dân chủ, trong đó có nêu ba điều kiện rất vững để hiến pháp được thực hành de Facto: bầu cử, sự vững chắc trong sửa đổi hiến pháp, và trưng cầu dân ý.”

“Nhân quyền là một công cụ quan trọng để Đảm bảo và Bảo vệ Nền dân chủ,” là tiêu đề bài tham luận của ông Phan Thông Hưng, Chủ tịch Hội Đồng Quản trị Ủy ban Ngày Nhân quyền Việt Nam 11/5.

Một slide trong phần thuyết trình của ông Phan Thông Hưng về việc các nhà hoạt động dân chủ và nhân quyền bị giam cầm tại Việt Nam.

Ông Hưng nói:

“Dân chủ và nhân quyền rất cần thiết để trao quyền lực, tiếng nói và sự lựa chọn để cải thiện điều kiện sống của cho những người sống trong cảnh nghèo đói và bị áp bức. Ủng hộ dân chủ và nhân quyền đóng một vai trò cơ bản trong việc chống lại chống áp bức, xây dựng nền dân chủ và giảm nghèo ở tất cả các khía cạnh của nó.

“Nền dân chủ của Việt Nam cần được hướng dẫn bởi các nguyên tắc nhân quyền phổ quát, phụ thuộc lẫn nhau và không thể bị chia cắt để tranh thủ được sự tin tưởng và hỗ trợ từ nước ngoài và cộng đồng quốc tế”.

Ông Phạm Văn Oanh, ở bang Minnesota, thành viên của Diễn đàn Thăng Nghĩa, nói với VOA về nội dung chính bài tham luận của ông:

“Đây là một cơ hội rất tốt để được trình bày với các vị lãnh đạo của thế giới tự do. Kết quả của một cuộc trưng cầu dân ý nói lên nguyện vọng của người dân Việt Nam vì họ phải đối diện với những căng thẳng liên tục, sự hung hăng xâm lấn của nước láng giềng Trung Quốc.

“Trong những thập niên qua chúng ta thấy quân đội của Trung Quốc đã nhiều lần tấn công những người lính Việt Nam đang bảo vệ các hòn đảo và các cơ sở tại vùng Biển Đông. Họ cũng cưỡng chiếm bất hợp pháp những phần lãnh thổ và cơ sở của người Việt, giết chết những ngư dân đánh cá vô tội của Việt Nam.

“Hiện nay người dân Việt sống dưới chế độ Cộng sản, không được phát biểu những gì ngược lại chính sách của nhà nước. Tuy nhiên, trước họa xâm lăng đó, vẫn có hàng ngàn người Việt can đảm xuống đường biểu tình, nhưng rất nhiều người trong số đó đã bị bắt bớ, tù đày chỉ vì cái tội yêu nước.

“Đã có khoảng 86 hội đoàn khắp nơi trên thế giới đứng ra bảo trợ và tổ chức cuộc trưng cầu dân ý, với câu hỏi “Chúng ta có nên kiện Trung Quốc vì sự cưỡng chiếm của họ ở Biển Đông trước tòa án quốc tế?”, kéo dài từ tháng 5-8 năm 2020 trong đó 1.2 triệu người Việt trả lời và 95% muốn kiện Trung Quốc. Tỷ lệ đồng ý cao nhất là ở những người Việt tại Hà Nội và ở những tỉnh, thành lân cận với Trung Quốc.

“Kết quả cuộc trưng cầu dân ý này cho thấy rõ ràng sự nhắm mắt làm ngơ của giới lãnh đạo Hà Nội, không phản ánh được nguyện vọng của người dân. Kết quả trưng cầu dân ý này không chỉ là nguyện vọng của người Việt, mà còn là nguyện vọng của cả nhân loại, họ mong muốn có được một chính quyền, một thể chế dân chủ thực sự, trong đó những người lãnh đạo được tuyển chọn hay bầu lên có lắng nghe và thực thi nguyện vọng của đa số người dân.”

Bác sĩ Trần Quốc Hưng phát biểu tại hội thảo.

Từ Houston, Texas, Bác sĩ Trần Quốc Hưng, Điều phối viên của Liên minh vì Dân chủ Việt Nam, nói với VOA về phần phát biểu của ông:

“Đó là cuộc vận động của một liên minh để lên án Đảng Cộng sản Trung Quốc về tội ác của họ, đặc biệt là tội diệt chủng ở Tân Cương.

“Tôi nghĩ rằng một nước Việt Nam dân chủ thì cần liên minh với các nước tự do dân chủ khác để ngăn chặn sự bành trướng của chủ nghĩa toàn trị tại châu Á và các nơi khác trên thế giới.

“Chúng ta cứ nhìn vào cái hành xử của Đảng Cộng sản Trung Quốc đối với dân tộc ở Tân Cương và Tây Tạng để hình dung một thế giới dưới sự kiểm soát của Trung Quốc.

Chúng tôi tin rằng việc xây dựng một liên minh chống lại tội ác diệt chủng, tội ác chống lại loài người của Đảng Cộng sản Trung Quốc là một phần trong việc bảo vệ nền dân chủ.

“Một nước Việt Nam dân chủ cần liên minh với các nước tự do và dân chủ khác ngăn chặn sự bành trướng của chủ nghĩa toàn trị ở châu Á và phần còn lại của thế giới. Chúng ta cần phải nhìn vào cách đối xử của Đảng Cộng sản Trung Quốc đối với các nhóm thiểu số ở Tân Cương và Tây Tạng để hình dung thế giới dưới sự kiểm soát của Trung Quốc”.

“Chúng tôi đã dẫn đầu một liên minh gồm hơn 160 tổ chức quốc tế để liệt Đảng Cộng sản Trung Quốc là một tổ chức tội phạm xuyên quốc gia,” ông Hưng phát biểu.

Hội thảo nhận định rằng trong vài thế kỷ gần đây, nhân loại đã có những bước tiến vượt bậc về quyền con người với nền chính trị dân chủ tập trung vào tiếng nói của người dân, có sự kiểm tra và cân bằng.

Hội thảo kết luận: “Trong thế giới chủ nghĩa đa phương ngày nay, chúng ta nói về quyền tự do ngôn luận, báo chí, hiệp hội, tự do tôn giáo, và quyền tự quyết. Và nhân quyền là một thành phần quan trọng để thúc đẩy dân chủ ở Việt Nam.”

[VOA](#)

Cơ hội nào cho Việt Nam chuyển đổi dân chủ?

Bài phân tích của TS. Phạm Quý Thọ

07/12/2021

Hình minh họa: Hai nhân viên bảo vệ trước tấm biển tại Trung tâm Hội nghị Quốc gia ở Hà Nội hôm 28/1/2021 nơi diễn ra Đại hội 13 ĐCSVN /Reuters

Ngày 9 và 10 tháng 12 tới đây sẽ có 110 nước tham dự Hội nghị thượng đỉnh về dân chủ do Mỹ tổ chức. Một số quốc gia, trong đó các nước có chế độ cộng sản như Việt Nam, Trung Quốc... đã không được mời. Liệu đó có là một sự thể hiện chống lại chủ nghĩa độc tài, đặc biệt là ở Trung Quốc và liệu có cơ hội hy vọng vào sự chuyển đổi dân chủ ở các chế độ này?

Mô hình dân chủ phương Tây có quá trình phát triển hàng trăm năm cùng với phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa, trong đó động lực là thị trường. Trong chế độ đó, quyền tự do cá nhân của người dân lớn và trực tiếp giám sát quyền nhà nước, quyền nhà nước bị phân chia và giám sát lẫn nhau. Cơ chế công khai minh bạch và trách nhiệm giải trình được thiết lập. Đặc điểm của mô hình này là sự bất ổn thể chế vẫn diễn ra nhưng không thể quay lại với chế độ độc tài hay toàn trị.

Trong bối cảnh toàn cầu hoá quá trình dân chủ hoá xã hội có thăng trầm nhưng luôn diễn ra. Chuyển đổi dân chủ là sự thay đổi chế độ từ độc tài, độc đoán, toàn trị sang mô hình dân chủ kiểu phương Tây. Đã có những tranh luận về chủ đề chuyển đổi dân chủ trong các chế độ chính trị khác nhau. Phương Tây đã thắng trong chiến tranh lạnh, không còn cạnh tranh ý thức hệ và chủ nghĩa đơn cực trong bối cảnh toàn cầu hoá là một trong những nguyên nhân suy thoái dân chủ và quyền tự do bị suy yếu trên toàn thế giới, kể cả ở Mỹ, đặc biệt trong nhiệm kỳ D. Trump làm Tổng thống (2016-2020).

Mô hình Xô – Viết đã tồn tại như sự thử nghiệm và sụp đổ, và các nước xã hội chủ nghĩa trước đây đã và đang chuyển đổi dân chủ. Trong các nước kinh tế mới nổi đã từng diễn ra quá trình chuyển đổi dân chủ. Ở một số nước Đông Á, Đông Nam Á như Nhật Bản, Hàn Quốc, Đài Loan, Singapore... mặc dù có những biến cố ‘đẫm máu’ đòi dân chủ như ở Hàn Quốc, đã chuyển đổi dân chủ thành công từ những năm 1970 và vươn lên để trở thành những “con rồng” kinh tế. Những khát vọng thoát nghèo nàn và lạc hậu được đáp ứng bởi những chính sách cải cách chính trị phù hợp với hội nhập với thị trường khu vực và thế giới, nhờ làn sóng đầu tư nước ngoài đã tăng tốc trong quá trình toàn cầu hoá.

Nhận định từ 1989 của Fransis Fukuyama về nền dân chủ tự do của phương Tây có thể là giai đoạn cuối cùng của quá trình tiến hóa văn hóa xã hội của nhân loại chưa thể đến khi xuất hiện phiên bản đảng cộng sản toàn trị kiểu như Trung Quốc, Việt Nam... hiện nay. Giới lãnh đạo của biến thể này coi sự sụp đổ của Liên Xô là bài học, Mikhail Gorbachov là tội đồ khi coi công khai (гласность) là mục đích cải tổ (перестройка). Phiên bản này tồn tại với 'chính sách thực dụng', mở cửa hội nhập kinh tế thị trường và cải cách để thích nghi, và trong suốt hơn một phần ba thế kỷ được coi là thành công kinh tế, nhưng chuyển đổi dân chủ theo mô hình của phương Tây đã không thể diễn ra. Tính chính danh của đảng độc quyền được duy trì bởi tăng trưởng kinh tế. Mô hình Trung Quốc từng có ảnh hưởng đáng kể đến các nước đang phát triển. Khác với mô hình dân chủ phương Tây, đặc trưng của mô hình Trung Quốc luôn phải theo đuổi quyền lực để duy trì chế độ, thanh trừng phe phái luôn xảy ra và tự do cá nhân bị cấm đoán.

Biểu tình phản đối Dự luật Đặc Khu ở TPHCM hôm 10/6/2018. AFP

Thời kỳ đầu mở cửa và cải cách chuyển đổi kinh tế, quyền tự do sản xuất kinh doanh được mở rộng, và người ta từng hy vọng về sự chuyển đổi dân chủ sẽ diễn ra mạnh mẽ. Nguyên tắc kinh tế quyết định dân chủ đã không ứng nghiệm ngay, nhưng quá trình chuyển đổi dân chủ vẫn luôn ‘âm ỉ’, nó bùng phát khi tư tưởng thực dụng ‘mèo đen, mèo trắng’ đang dần kết thúc khi cải cách thể chế kinh tế đến giới hạn. Từ năm 2012 Tập Cận Bình tập trung quyền lãnh đạo độc đoán, tăng cường thanh trừng phe phái, trả đũa nhân quyền, dân chủ trong nước, kiểm soát tư bản dân tộc, thực thi chính sách thịnh vượng chung, và giảm tốc tăng trưởng là hậu quả... Trên trường quốc tế Trung Quốc trở dậy hung hăng, ngoại giao chiến lang, vấn đề biên giới, hải đảo, Đài Loan và Hồng Kong... Trật tự thế giới mới đang hình thành, dường như chiến tranh lạnh 2.0 đang quay lại, cạnh tranh kinh tế và ý thức hệ ngày càng căng thẳng.

Chuyển đổi dân chủ ở Việt Nam gắn liền với chuyển đổi kinh tế kiểu Trung Quốc nhưng diễn ra sau và có những khác biệt bởi các đặc thù xuất phát điểm kinh tế thấp, lịch sử chiến tranh và địa chính trị. Yếu tố Trung Quốc từng có vai trò quan trọng, nhưng đã suy yếu bởi chính sách thực dụng trong đa phương hoá quan hệ quốc tế vì mục đích kinh tế được Việt Nam tích cực thúc đẩy. Ưu tiên hàng đầu của giới lãnh đạo là tự bảo vệ bản thân và duy trì chế độ của mình. Mặc dù tính trung lập dường như lớn hơn, song tình thế ‘đu dây’ của Việt Nam là không tránh khỏi bởi tương đồng ý thức hệ và tranh chấp lãnh hải với Trung Quốc.

Giống như Trung Quốc tính chính danh của đảng cộng sản và chế độ được đảm bảo bởi tăng trưởng kinh tế, bởi vậy bất cứ sai lầm chính sách kinh tế lớn nào thường dẫn đến bất ổn thể chế. Chính sách tăng trưởng nóng vội dựa vào các doanh nghiệp nhà nước đang gây những tác hại nặng nề đến nay vẫn phải trả giá đắt. Bài học kinh nghiệm lớn

nhất có lẽ là tiếp tục phát triển kinh tế thị trường và sự níu kéo ý thức hệ chủ nghĩa xã hội giáo điều chỉ làm chậm đi quá trình cải cách, trong đó chuyển đổi dân chủ diễn ra.

Trong những năm gần đây, quá trình chuyển đổi dân chủ “từ dưới” bị ngăn chặn, không thể diễn ra, nhưng bất ổn thể chế vẫn diễn ra căng thẳng. Qua ba kỳ đại hội Đảng Cộng sản Việt Nam lần thứ 11, 12 và 13 cuộc chiến chống suy thoái tư tưởng, chính trị đạo đức lối sống vẫn diễn biến “phức tạp” với những biểu hiện “tinh vi”, có thể gây ra “những hậu quả khôn lường”. Chuyển đổi dân chủ chỉ có thể xảy ra “từ bên trên”, giới lãnh đạo đã thừa nhận nguy cơ và đang nỗ lực ngăn chặn với tốn phí cao, trong đó tập trung vào công tác nhân sự là ưu tiên. Trước mắt là giai đoạn chuẩn bị cho sự chuyển giao quyền lực của ban lãnh đạo chớp bu, đặc biệt là vai trò của tứ trụ, Bộ Chính trị, đặc biệt cương vị tổng bí thư đảng cộng sản với quyền lực tuyệt đối trong chế độ.

Việt Nam trong phát triển không thể quay lưng với thị trường để trở nên “hùng cường”, không thể trông chờ vào tiến bộ công nghệ, trí tuệ nhân tạo, chuyển đổi số để toàn trị xã hội và cá nhân. Bởi vậy, quá trình chuyển đổi dân chủ dù nhanh hay chậm nhưng là tất yếu. Tuy nhiên, với những đặc thù chủ yếu như phân tích ở trên cơ hội chuyển đổi dân chủ đối với Việt Nam tùy thuộc vào bối cảnh trật tự thế giới mới, trong đó có cuộc đối đầu kinh tế và ý thức hệ Mỹ - Trung.

[RFA](#)